

HORTULANUS ECCLESIASTICUS
DIVUS

THOMAS AQUINAS

RECURRENTE SOLEMNITATIS
SUÆ DIE, DICTIONE
PANEGYRICA CELEBRATUS.

AC

AMPLISSIMO LIBERÆ, REGIÆQUE
CIVITATIS SZEGEDINENSIS

MAGISTRATUI,
FUNDATORI
SVO GRATIOSISSIMO;

IN

VIM GRATITUDINIS

A

Clientali Scholarum Piarum Resi-
dentia oblatus.

PERORNATE, ET INFRA EXPOSITAS

CONCLUSIONES

DEFENDENTE

M. HENRICO à S. Terefia, Scho. Piarum.

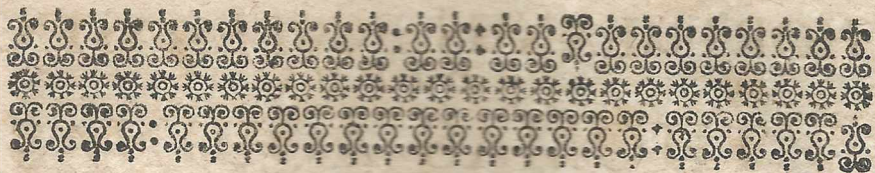
SUB ASSISTENTIA

R. P. VINCENTIJ à S. ANDREA AA.

LL. & Philosophiæ Professoris Ordinarij.

Szegedini in Residentia S. P. Annò 1727. Die Martij.

BUDÆ, Typis Joannis Sebastiani Landerer Typographi.

AMPLISSIME, LIBERÆ
 REGIÆQUE
 CIVITATIS SZEGEDINENSIS
 MAGISTRATUS,
 FUNDATORES GRATIOSISSIMI.

Fundamentis principium duxisse, ut ad summam culminis pertingatur, non solum receptum est, verum etiam in partem laudis annumerandum. Amplissime Magistratus, Fundatores Gratiosissimi, vix liberalitate Vestra sublevata Pindo devolvère mansuetiores Musæ, planæque Tibisci, Liberæ Regiæque Civitatis Vestræ occupavère; ecce eadem munificentia Vestra pellectus in planiciem Vestram descendit Ecclesiasticus Alcinous, Doctor Angelicus Thomas Aquinas, oportunum nempe nactus educandis locum plantis Hortulanus, planiciem, confluentiamque Marusiano-Tibiscanam in insigni Vestro figuratam. Latuisset attamen, nec Orbi cognitus fuisset Hungarico, nisi Liberalitas Vestra eundem in publicum prodire jussisset. Prodit ergo plantas Philosophicas rigaturus, ut decursu temporis hæc planta succrescentes, Vestras etiam plantulas irrigarent, ut in perfectam adolescant scientia maturitatem.

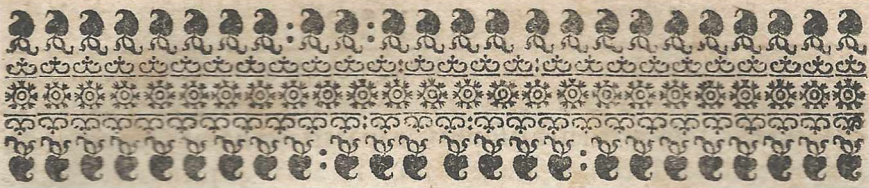
KNY-18-00870

Ita precatur

Amplissimi Magistratus

Religiosus Cliens
 M. Henricus à S. Teresia S. P.

ORATIO.

LAVDEMV^s VIROS GLORIOSOS IN SCIENTIIS
 SVIS,* & VELVTI STELLAS EXALTEMV^s DIGNÈ,*
 quorum memoria in benedictione est, nihil enim
 est melius, quàm memoria rectè factorum.
 Et quamvis ipsa virtus sibi met sit pulcherrima *Cicero.*
 merces, cùm nunquam stygias fertur ad umbras, *Sil. &*

nec sepulchrum sciat, sed vivat etiam post funera; splendoris *Sen.*
 tamen non nihil etiam ab externa mutuatur commendatione;
 dum post liminè revocata, & laudum coloribus adumbrata
 mentes, & animos posteritatis defigit admiratione, nepotès-
 que in sui pellicit sequelam. Imò à fati quodammodo vindicantur
 ejus authores, cùm eadem encomiastica declamatione repræsenta-
 tur. Ignoratus certè sepulchralibus lateret in tenebris Achilles,
 nisi vindicem fati sui, & meritorum suorum pænegyristen nactus
 fuisset Homerum. Ignotus nostro delitesceret sæculo Pompejus,
 nisi notum superesse Pharsalia voluisset *Curt.*
 Adèd nempe gloriosum, & efficax est contra oblivionem reme-
 dium laus Prædecessorum, & virtutum ab ipsis promanatarum
 rememoratio. Sed quis nos agit impetus, aut quæ concirat
 virtutis æmulatio, ut in deprædicandas Virorum gloriosorum
 laudes immaturam stringamus pennam? gloriosus vir gloriosum
 exambit Entheum, & gloriosò depingi potest penicillò, nimi-
 rum: ut gloriosis factis etiam gloriosa consentiat laudatio.
 Nam priusquam initium laudis rectè constituatur, stultum est
 de exitu glorioso consilium agitare. Audendum tamen est, *Teren.*
 nec pusillanimitati succumbendum, audaces enim fortuna juvat, &
 in rebus optimis etiam mediocritas est honoris. QVLS ergo est HIC?

LAVDABIMVS ItaqVe à GLORIOSIS GESTIS.* Quis inquam est ille,

Uni: Pari.

cujus gloriam contendimus erudere sepulchro? CVIVs Inslgnl
 DoCtina LVCet ECCLESIA, Vt soLe DeLLa* qui, qVasI LibanVs
 oDoreMsVaVItatIs phIlosoPhICæ sparsIt,* Thomas Aquinas est,
 magnum illud doctrinæ miraculum, Thomas Aquinas est Philo-
 sophorum Phœnix, Thomas Aquinas est illud sapientiæ Theo-
 logicæ oraculum, Hierachiæ Romano-Catholicæ Atlas, sæculi
 sanctioris divinius Plato, universorum Doctor Lycæorum. Et
 quid ego tam gloriosi, tam excelsi Viri gloriam Rhetoricis glo-
 rificare Hypotiposibus gestiam; qui necdum primis svavitatem
 Demosthenæam delibavi labris? cujus inquam satiùs me oporteret
 esse deprecatores, quàm diprædicatores Luciliû. Potiùs agendum
 judicaverim, quàm Periclem, ubi dissona virtutibus encomia proma-
 narent; nam inconcinnis laudes gloriosas concinnare phrasibus,
 est obnubilare potiùs, quàm serenare. Ided pœnituit aliquan-
 do locutum esse, tacuisse nunquam. Illis ergo concedo de Te,
 laude major humani sensûs, Philosophe, & Doctor Angelice,
 quibus Ambrosianæ favos facundiæ, instillârunt melissæ. An-
 gelicus es, Angelicis etiam deprædicandus elogiis. Pace mea
 illi Te Solem Theologorum indigent, quos felicius dignata est
 Minerva. Illi Te Apollinem salutent Philosophicum, quibus
 fœcundior svada est maritata. Illi Te Thesaurum indeficientem
 Doctrinæ salutent, quibus, rLVIt VtI ros eLoqVIVM DI-
 CtIonIs oratorlæ. * Illi inquam statuam Memnonis intitulent,
 quibus sylva rerum procreavit copiam verborum. Illi Te Phœ-
 nicem scientiarum denominent, quibus orator latinus inculcat:
 Vtere serMonIbVs IIs, qVIBVs Inest DoCta sCientIa. * Ego
 difficultatis meæ conscius humiles sectabor myricas, nec nubi-
 um æmulas indagabo Cedros, & cùm myrica sim, aut ut sen-
 sum revelem novella in horto Ecclesiastico, & Philosophico
 plantula, ut tu Angelice Doctor Aquinas, quia aquam sapientiæ
 propinas, me etiam eadem potare velis, qua potus, & rigatus in
 Cedrum succrescam myrica in horto concluso Ecclesiæ; te ho-
 die in Hortulanum Ecclesiasticum eligo, Tûæque me totum dex-
 teritati, & voluntati suppono adhuc avidus Hippocrenes ora-
 toriæ perorator.

1. Offi.

In prinCiplo pLantaVIt paraDISVM VoLVptatIs, *

CVI

CVI præpos Verat aq VinateM, Vt effet pro CVstoDe. * Plantavit inquam Deus paradisiacum Hyerarchie Romano. Catholica hortum in principio legis gratiæ, in quo quamvis germanæ veritatis sine interruptione vernarent plantæ, & candida jugiter floridarum virtutum germinaret propago; nunquam tamen hortus hic Ecclesiæ exterminandis caruit loliis errorum. Sunt nimirum bona mixta malis, & mala mixta bonis. At veluti Hesperidum pomorum aurum vigil observat draco, sic hortus nosster Ecclesiæ suo non est viduatus excubitore, qui infœcundam errorum segetem succidat, & venenata Hæreseon genimina suffocet in herba, nec altiùs in auras viperinum verticem sustollere patiatur. Habet inquam conclusus hic hortus suum Hortulanum qui repurgatis errorum lolijs, & suffocatis iniquitatum zizanijs, & eradicatis Hæresum spinis virtutum lilia veritatis Orthodoxæ plantas aqua sapientiæ salutaris irroret, ut in perfectam adolescant maturitatem, & fructum afferant centesimum. Eccd: 15.
 Curâ nimirum, dexteritatéque vigilantis Hortulani. Sed priusquam quis in arte combibita se se exerceat, artem ut prius condiscat est necesse. Hortulanum suum habet Ecclesia Thomam Aquinatem, Doctorem Angelicum, Angelicum inquam, quia primæva suæ artis fundamenta rosas jecit Angelicas. Vix namque solarem usurpaverat splendorem, vix lacteo solùm nutriti consueverat esculento, jam tamen damnato ad nauseam lacte rosas anhelabat lactari; dum cum Angelica Epigraphe Ave Maria, extortam implacabili vagitu Syngraphen ab altrice, tenello recondidit absorptam pectusculo, cordique penitiùs in sevit. Angelicus verè, qui ab Angelicis artem suam auspicatur principiis, videlicet: à Jove principium. Felices rosæ! Felicia germina! & Divinæ virtutis plantulæ! quæ Thomam Angelicum reddidistis. Faceessant Phæacum viridaria, faceessant Pesthi rosæta, faceessant Alcinoi violaria, nulla hic tantæ virtutis est rosa, quæ sui prædatorem in sui transformet amatorem. Felicia jam rosas absumptis, imò tanta fundarat artis suæ rudimenta, quæ non tyrònem solùm, sed exactum poterant significare Hortulanum, non tamen Aquinati suffecere. In petris Cassini vix lustrum emensus artis cotinuationem orditur, ibi pietatis in Cœlites

Pfal. 26.

lites, & proximos humilitatis, patientiæ, cæterarumque virtutum germina, imò ipsius florem sanctitatis intimis implantat medullis aded, ut non immeritò gloriari queat: In petra exaltasti me. Quid agis Thoma? in arena videris ædificari, dum in petris Alcinoum auspicaris, quos in sterili petra plantabis Hyacinthos? aut quas illi mutuabunt à petra radices? optimè auspicaris, hortus namque Tuus Ecclesiæ super Petram ædificatus est, & Tu vicinior Phœbeo calori solarem aspiras, & hauris calorem frigescentes in horto Tuo plantas refocillaturus, & torpentes redanimaturus. At quem Tibi petra propinabunt honorem? ut enim plantæ vivacibus assurgant incrementis, sapius ut irrorentur oportet; nempe petrae suaviori madidantur rore, & Tu firma spectaris hortum Tuum Cœli rore fecundandum. Descende tandem, immatura maturitas ista vix æternitatem experietur; vix enim tyrocinari occœpisti, & jam Magisterij lauream comprehendisti. Moderata durant. Moderare celeritati, & alatum refrenabis impetum, & sic fructus celeritatis Tuæ maturescet in ætatis atumno.

S. August.

Magnus esse vis à parvis incipe, cogitas magnam fabricam extrahere celsitudinis, prius cogita de fundamento humilitatis. Icaros imitaris, eorum etiam fortunam formida. Descende, ut ascendas, hortus Te expectat singulari stellati Patriarchæ, ut in hoc prius artis Tuæ periculum exordiaris, & ut in hoc per sudorem excultus indefessum ad colendum universalis Ecclesiæ hortum eveharis. Cautè tamen, hostiles explora technas, quæ Tibi ab amico cuduntur inimico. Domestici Tui sunt hostes Tui, quos in æmulationem, & inimicitias Tuæ maturitas artis efferavit. Ergo faventibus gratiæ supernæ Zephyris devolat Cassino, & in singularem facigeri Patriarchæ hortum Angelica hæc implantatur plantula. Sed eheu! nec radices difuderat, jam fraternis exagitur Aquilonibus, ut emarcescat jam materni furoris ustulatur facibus, ut exarescat, rapitur innocens reus, & cum sceleratis reputatus in turritum compingitur Tullianum. Nempe in hanc è naufragio substractus salvatur Pharon. Dædale quàm cuperes nunc alatum illam in arte Tua combibenda celeritatem, cum sic materno furore, & fraterno laceraris rancore. Sed age livor, age furor, quantum libet

Isaia 33.

efranis

efrānis tibi concedit, & svadet licentia, rumpāre licet, oleum
 operāmq̃ in Thoma lufisti. Tenella licet fit in horto Domi-
 nicano plantula, sed altas fixit radices in horto Domini petræ
 Cassinatīs. Fure Medea, vincet patientia, eferate martem Cai-
 ni in Abelem, triumphabit innocentia, technas occinite forori-
 næ Syrenes, occupabit insidias vester Ulysses. Acheronta move-
 te, & Cyprum in partem machinarum jungite, non flectetis in
 superis defixum, & radicatum. Præsagiit aliam vivendi con-
 ditionem se se complexurum, dum rosis pascebatur Infantulus
 Marianis. Vilescunt ei principales ceræ, vilescit Martis glo-
 ria, vilescunt ducales balthei, vilescit majestas Profapiæ u-
 num placet, scilicet Hortulani munus in Ecclesiæ horto subire.
 Et hic est primus Hortulani nostri fructus, hæ primitiæ in Cas-
 sinensibus petris tyrociniij fundati. Sed quia Fructus hic in com-
 modum solius cessit, & cedit Hortulani, oportet, ut labores
 manuum suarum in alterius generis plantas dilatentur, & aliæ suâ
 productæ demonstrantur industriâ. Et demonstravit, dum so-
 rores, olim Syrenes in pelago sæculi naufragantis jactatas, ad
 portum Religiosæ quietis, & securitatis flexanima deduxit orati-
 one, exemplōque suō confirmavit. Nempe sicut virtus prima
 secundæ principium est, & eandem magnetico quodam conca-
 tenat nexu, sic Hortulanus noster, dum se genuinam horti Do-
 minicani præsentat plantam, etiam cognatum sororum sangui-
 nem in simili vireto transformavit in narcissos, & quas ille in
 proprio radicaverat virtutum plantas pectore, eas etiam in a-
 nimis radicavit sororinis bonus Hortulanus. Utpote: honesta-
 Vlt ILLVM In LaboribVs SVI, & DILLgebat * Dominus.
 Obstupuit Urbs terrarum Domina, dum Pompejum suum non-
 dum patientibus annis gloriosis aded̃ fœcundum triumphis sus-
 cepit revertentem, obstupuit Neptunus tanta se mole prorū-
 rum fatigari ab adolescentia Ducis, dum inveteratos rapinarum
 pyratas suō depelli gratularetur imperiō. Obstupuit gratia Ma-
 cedonis pubertatem Thebas suas incinerantem, opstupuit Asia
 ætatem ejus orientem, totum potentiâ Martis in suæ jus domi-
 nationis subjugari Orientem. Et nos admiratione Hortulani
 nostri non tangemur? vix incipit esse talis, jam talem se pro-
 bat

exemplò. Magnarum rerum principia, non rarò sunt majorum indicia. Ex primo conflictu, & novitia armorum collatione metiuntur Ducem milites, ex herba conjecturant messis ubertatem patresfamilias, ex abundantia florum augurantur largitatem pomorum Hortulani, ex factis primogenitis etiam veterascentem hominis ætatem colligamus est necesse. QVIs pVtas Iste pVer sVCCeDente sVrget teMpore, * & MagnVs & LaV-DABILIS In CIVitate Veritatis æternæ. * Magnum futurum augurabatur vetustas Platonem ab apibus, magnum Philippus Alexandrum à Leone, magnum etiam augurari licet à rosis futurum Aquinatem. Exactè combibitam artem Hortulanus nosser tractabat in horto singulari, dum pullulantes ex corde patientiæ Hyacinthos, ab exemplo suo carpandos aliis, & suis pectoribus inferendos offerebat, dum inquam lactescentia Castitatis lilia in alienis etiam cordibus plantanda porrigebat. Ut-pote: eXeMpLa spargebat ILLIs eX se Legenda. * Sed necdum manibus propriis propriæque sedultate hortum Ecclesiæ colere didicerat ex amussi, in horto stellati Patriarchæ potandus erat Philosophica, & Theologica Ambrosia, ut succedentibus annis universalem Ecclesiæ hortum vivaci salutaris sapientiæ potaret fluentò. Hic moliebatur instrumenta, quibus olim protuberans errorum lolium, erroneum iniquitatis germen, & iniqua Hæresum Zizania funditus eradicaret, extirparet, & eliminaret. Neapolis profundum mentis Aristotelicæ oceanum stupuit exhaurientem, Colonia solem pectori auro illigantem. Scilicet utrúnque Hortulano necessarium est beneficium, nunc obstupescere penna, obmutescere lingua, quia facilius sydereos ignes in numerum vocabis, quàm plantas in Ecclesiæ horto Hortulani nostri labore radicas calculabis. Assurgite vos & è sepulchralibus prodite latebris, quorum intellectum Philosophica tinxit promulside, assurgite vos quorum ignorantiam, & ingenij caliginem sole discussit Theologico, assurgite inquam, & Hortulani nostri præconia conjurate, felicitatémque vestram declarete, quòd in lauros, & cedros in Ecclesiæ horto educante vos Aquinatico Hortulano succrevistis. Sed cur suis manes evoco sepulchris? ecurr vitalibus jam dudùm destitutos auris appello?

16 ? etiam hodie pretiosissimas ex Aquinatica rigatione hortus
 Ecclesie pullulare plantas gratulatur, & admiratur, quæ quod
 in tantum ascenderent pretium Aquinatico se debere non diffi-
 zentur Hortulano: Qui licet translatus est à Domino in sortem
 felicitatis; reliquit tamen aquas, quibus infœcundi rigentur in-
 tellectus, reliquit radios, quibus cæcucientes in veritate mentes
 collustrentur. Reliquit fontes aquarum viventium, unde siti-
 bunda humectentur ingenia, reliquit inquam fontes, tanta fec-
 unditate paratos, quos, neC MVnDVs Capere potest, qVI
 eXaratl * Clr CVM ferVntVr pla DeXtera * Thomæ Aquina-
 tatis libri, reCtè apVD ILLVM est pVteVs VItæ, * aC In
 LVMIne sVo LVX Data est. * Hoc puteo rigatæ in Ecclesie
 hortò pullulavere cedri, quæ celsitudine sua caliginosas errorum
 nubes transcendere, & repentes humi viciorum myricas de-
 spexere. Hoc puteo rigatæ prodiere lauri, quæ Salmonei-
 ea pravitatis Hæreticæ fulmina cachinnis excepere. Hoc puteo
 rigatæ germinavere palmæ, quæ catapultis arietantem ementitis
 Hæresim patientiâ fregere. Hoc puteo rigata succrêvere lilia,
 quæ nullis potuerunt amburi cupidinis favillis. Hoc puteo ri-
 gatæ florere rosæ, quæ miniatam vultûs verecundiam nullis
 immodestiae nævis contaminavere. Ab hoc lumine tot ingenio-
 rum tenebræ discussæ sunt, ab hoc lumine tot thamni faces mu-
 tuârunt, quibus vitiorum lolia, errorum zizania, Hæresum
 spinæ Vulcano cesserunt in holocaustum. Ab hoc lumine tot
 etiam prodiere faculæ, quæ Augustinianò divinò charitatis con-
 flagrabant incendiò. Tam potens est in terra Ecclesie horti
 semen ejus. Hinc assurgite Manichæi, & vestræ virus pestilentie
 vomite, conclusum est contra Manichæos, salubrem dabit nos-
 ter Hortulanus panaceam, & cruditarem veneni salubri tempe-
 rabit fontana. Assurgite Nestorij, & spinas vestri dogmatis in
 rosas armetis Angelicas, solis potens est noster Hortulanus, qui
 radiorum suorum acie vestrarum hebetabit acumina spinarum,
 tunc enim in defensam rosarum Angelicarum conjuravit, dum
 eas visceribus suis implantavit. Excolebant strenuè hortum Ec-
 clesie Augustini, multiplicabant in eodem labores Ambrosij,
 noctes dièsque consumeabant in eo Hyeronimi, Cleantheas cir-

Pfal. 3-

cumferabant per illū Gregorij Lampades, Hortulanus noster solem circumferabat, & idcirco dies illi sempiterna famulabatur, ut is excolendo hortum Cœlestis Patrisfamilias indefessè famularetur. Nempe: fIDeLis serVVs, & prVDens In Vltro CœLI: potens Del. * Verè fidelis & prudens, & potens sermonibus, & opere Hortulanus, utpote quem non solum germanæ veritatis plantæ suum lunato vertice reverentur Authorem, & Creatorem, sed & spuria formidant genimina extirpatorem, suum Zizania horrent eradicatorem, ne copioso sapientiæ suæ fonte obruantur, suum spinæ pertimescunt Herosstratum, ne suis à radijs incinerentur. Quid enim vox illa desperata denotat? tolle Thomam, & dissipabo Ecclesiam, nisi conscientia formidinem, formidantis interitum ab Aquinatis Titane. Ergo tam formidabilis hic vobis est Hortulanus Hæreseon lolia? tam perniciosus vobis vitiorum spinæ? exploditis oraculum Hypponense, Ambrosianam vilipenditis Ambrosiam, obfuscatis mendaciis purpuram Dalmatiæ, reliquosque horti Ecclesiastici Cultores annullatis, unum Thomam formidatis, qui nempe profundissimè securim ad iniquitatis vestræ radices admovit. Bene est, pulchrum est à suis laudari, sed pulchrius ab inimico, nam nunquam potest non esse virtuti locus laudandæ, adeo vivacis est potentia virtus, ut etiam invitos ad sui trahat amorem, & inimicum in sui æstimationem. Hinc ogganniat Hæreticus livor, ringatur furore, nostrique Hortulani gloriosam industriam, & perennem curam in horto Ecclesiastico cavillare pergat, frustra laborat, & sua se ravi suffocat, nam: IVstVs Vt paLMa fLoreble & Vt CeDrVs, * præcipuè qui suæ justitiæ testem Cœlum habet, fidelitatemque sui laboris testimonio Cœlesti confirmatum gratulabitur.

Salu:

Psal. 91.

Supremam dictioni meæ appono pennam Doctor, & Hortulane noster Angelice, & ad Te tanquam centrum votorum meorum coronidem converto, & cum tam fidelem Te hortus Ecclesiæ senserit, & etiamnum experiatur sui Cultorem, cum inquam livor etiam obstrepentis Hæresis gloriosam fidelitatem Tuam conviciis exagitantis, radios solis Tui calumniis obnubilare cupientis Aganippen sapientiæ Tuæ cavillationum sordibus tumulare

sata-

fatagentis, imò cæcitas ipsius vel invita talem Te qualem pro mo-
 dulo facundia meæ demonstrare contendebam, agnoscat, & fa-
 teri cogatur, cum talem oraculo denique divino pronuciari
 non ignorem, ut me novellam in horto Ecclesiæ, & Philoso-
 phiæ plantulam fucatis Cœlestis sapientiæ Tuæ irrorare, & ra-
 diis Tui solis animare non dedigneris; ut Tuum boni Hortulani
 laborem expertus profundiores in veritate defigam radices. Sci-
 licet: algans Mentis De sVperioribVs rVIs sapientia CoLLI-
 bVs * DoCtas Vias rVas Monstra In IVRIFICatIonibVs, * Vt
 non MoVeantVt Vestigla pedIs nostrI Clrò LabLIIs, *
 & In seMItas reCtas IVRItIæ DirIge nostros
 eXCelsVs.

D I X I.

CONCLUSIONES LOGICÆ
A D
 MENTEM D. ANGELICI
D I V I
 THOMÆ AQUINATIS.

I.

Admittendum est Ens rationis Logicum proprie scibile.

II.

Adquatè divisum in negationem, privationem, & relationem.

III.

Quod tamen formaliter non existit per existentiam sui fundamenti.

IV.

Sicut nec consistit formaliter in pura denominatione extrinseca, aut aggregato ex entibus realibus.

V.

Sed in quadam entitate ficta per rationem.

VI.

Cujus Causa nequit esse intellectus Divinus vel Angelicus.

VII.

Sicut nec voluntas, aut aliquis sensus, sive internus, sive externus.

VIII.

Sed solus intellectus creatus per actum Comparativum leor sumptum.

E. H. O. A. M. P. J.